

Virrat
Keskustan ja sen ympäristön
osayleiskaava-alueen
muinaisjäännösinventoinnin v. 2009
täydennys
2011

Timo Jussila

Sisältö:

Täydennysinventointi	2
Tausta	2
Täydennys.....	3
Kohteita	5
VIRRAT 10 HEINÄAHO.....	5
VIRRAT 66 MAKKARAMÄKI	7
Vanha kappalaisen pappila.....	10
Liite 1, Museoviraston lausunto inventoinnista 2009	15

Kansikuva: Makkaramäen vanhan kivilouhoksen jätekiviä

Täydennysinventointi

Tausta

Mikroliitti Oy (Poutiainen, Rostedt ja Jussila) suoritti Virtain keskustan ja sen ympäristön osayleiskaava-alueen muinaisjäännösinventoinnin kesäkuussa v. 2011. Raportti jätettiin marraskuussa 2009.

Pirkanmaan maakuntamuseo pyysi Museovirastolta arvostelun Mikroliitti Oy:n inventoinnista. Museovirasto laati arvostelun 4.1.2010 ([Liite 1](#)). Sen perusteella Pirkanmaan maakuntamuseo laati puutelistan (ks. s. 3) ja em. inventointiraportin täydennysvaatimuksen jonka toimitti Virtain kaupungille kesällä 2011. Virtain kaupunki toimitti sen edelleen Mikroliitti Oy:lle 24.7.2011 saatetekstin ollessa:

Viime talvena laadimme alueelle maankäytön rakennemallivaihtoehtoja, joista pyysimme viranomaislausunnot. Siinä yhteydessä Pirkanmaan maakuntamuseo lausui mm. seuraavaa: "Kulttuuriympäristön arvojen säilymisessä olennaista on kulttuuriympäristöä koskevien tietojen riittävyys ja tietojen käyttäminen suunnittelun yhtenä välineenä.

Hankkeen johdosta on tehty arkeologinen inventointi (Mikroliitti Oy 2009), jossa todettiin useita ennestään tuntemattomia arkeologisia jäännöksiä. Kuultuaan Museovirastoa inventoinnin riittävydestä (liite 1) museo toteaa, että selvitystä tulee vielä täydentää liitteessä 2 mainittuihin arkeologisiin kohteisiin ja ilmiöihin liittyen. Täydennetty inventointiraportti tulee lähettää Pirkanmaan maakuntamuseoon, joka ottaa inventoinnin tulosten perusteella erikseen kantaa arkeologisten jäännösten vaikutukseen ja kaavamerkintöihin määräyksineen".

Vuonna 2009 tehty inventointi oli ns. yleiskaavatason inventointi joka tehtiin ja raportoitin samalla tavalla ja samoin perustein kuin lukuisat muut vastaavat inventointimme vuosina 2009 ja 2010. Vuonna 2009 keväällä annoimme inventointitarjouksissamme takuun "siitä, että työ suoritetaan museoviranomaisten (*Museovirasto, Maakuntamuseo*) hyväksymällä tavalla ja laajuudessa". Eräiden Pirkanmaan maakuntamuseon, kilpailijamme, esittämien asiattomiksi katsomiemme vaatimusten jälkeen annoimme syksystä v. 2009 alkaen tarjouksissamme takuun "siitä, että työ suoritetaan museoviranomaisten (Museovirasto) asialliset vaatimukset täyttäen ja alalla yleisesti käytetyn normiston mukaisesti". Sittemmin v. 2011 poistimme takuustamme maininnan kilpailijastamme Museovirastosta ja myöhemmin lisäsimme takuulauseeseen maininnan kohtuullisesta takuustajasta.

V. 2009 virtain inventoinnissa annoimme ensin mainitun takuun. Sen ja Virtain kaupungin pyynnön johdosta suoritin yhdessä **Hannu Poutiaisen** kanssa lyhyen v. 2009 inventoinnin täydennysinventoinnin elokuussa v. 2011.

Täydennys

Pirkanmaan maakuntamuseon Virtain kaupungille lähettämä muinaisjäännösinventoinnin täydennyspyyntö:

Liite 2. Arkeologisen inventoinnin täydentämisen kohteet tai ilmiöt

1. Heinäahon kivikautinen asuinpaikka (Nro 10, raportti s. 6). Muinaisjäännösaluetta koskevat tiedot perustuvat vuoden 1970 ja 2003 inventointihavaintoihin. Vuonna 2003 havainnointiolosuhteet olivat huonot. Periaatteena on, että ennestään tunnetut kiinteät muinaisjäännökset tarkastetaan inventoinnin yhteydessä.

2. Makkaramäen kivilouhos (Nro 66, s. 15). Kohdetta ei ole tarkastettu maastossa inventoinnin aikana. Muinaisjäännösluokitus edellyttäisi tarkempia tietoja kohteen ajoituksesta ja tarkoituksesta. Kohteesta ei ole esitetty raportissa inventointitaseista alustavaa rajausta.

3. Heikkilän kylänpaikkaa koskevat tiedot ovat riittävät. Muutoin kylänpaikkoja, talotontteja ja torpanpaikkoja koskevia tietoja tulee täydentää (raportin s. 30-39). Mikäli kohteet katsotaan tuhoutuneiksi, tarvittaisiin enemmän tietoa nykyisestä maankäytöstä. Rakennetun ympäristön selvitykseen (2009) koottua historiatietoa kylistä voi myös hyödyntää kirjallisten lähteiden osalta.

4. Inventointiraporttia tulee täydentää Virtain kappalaisen pappilanpaikan osalta, mikä puuttuu raportista.

5. Historiallisen Ruovesi-Alavus-Lapua –tielinjan kulku kaava-alueella tulee selvittää koko kaava-alueen osalta, ei vain raportin sivulla 32 kuvatulta osuudelta. Tiestä tulee antaa asianmukaiset kohdekuvaukset maastotarkastuksen ja kirjallisten lähteiden pohjalta.

6. Marttisen saaren alueella tapahtuneen Suomen sodan aikainen taistelupaikka kohdetietoineen tulee sisällyttää inventointiraporttiin.

Inventointialue on merkitty inventointiraportin sivulla 4. Rakennemallivaihtoehdon B kartalla on tuulivoimalaa koskevia symboleja alueella, joka ei ole kuulunut arkeologisen inventoinnin tutkimusalueerajaukseen.

PIRKANMAAN MAAKUNTAMUSEO, kulttuuriympäristöyksikkö PL 487, 33101 Tampere

Käyntiosoite: Museokeskus Vapriikki, Alaverstaanraitti 5

Puh. 03-5656 5140 Fax: 03-5656 5141 www.tampere.fi/vapriikki

1) ks. luku VIRRAT 10 HEINÄAHO

2) ks. luku VIRRAT 66 MAKKARAMÄKI

3) Vuonna 2009 saimme ohjeen Museovirastosta (M. Niukkanen) että vanhat yksittäistalonpaikat ja torpanpaikat eivät pääsääntöisesti ole muinaisjäännöksiä ellei kyseessä arkeologisessa mielessä hyvin säilynyt kokonaisuus tai muusta syystä erityisen merkittävä tai vanha talo. Tähän ohjeeseen ei ole sen jälkeen annettu muutosta. Alueita tarkasteltiin maastossa havaitsematta mitään merkkejä muinaisjäännöksestä. Lisäksi todettiin että käytettävissä ei ollut sellaista materiaali jolla ko. talot voitaisiin tarkemmin paikantaa. Koska kyseessä oli kohteet jotka eivät lähtökohtaisesti ole muinaisjäännöksiä katsoimme tarpeettomaksi lähteä selvittämään niiden tarkkaa sijaintia yleiskaavataso muinaisjäännösinventoinnissa. Samaa periaatetta olemme

noudattaneet muissakin v. 2009 inventoinneissamme. En näe mitään asiallista syytä täydentää muinaisjäännösinventointia tältä osin nytkään. Talonpaikkojen tarkka selvittäminen edellyttää laajaa koekuopitusta ja ehkä koekaivauksiakin. Se ei ole inventoinnin tehtävä.

4) ks. luku Vanha kappalaisen pappila

5) Tielinjasta ei ole säilynyt muinaisjäännökseksi katsottavia osia tai kokonaisuuksia Virtain keskustan alueella ja sen eteläpuolella. Tielinja käsiteltiin raportissa aivan samoin kuin mitä tehtiin muissa, vastaavissa inventoinneissa v. 2009 tuolloin yleisesti noudatetuin kriteerein ja tavoin. Tiedossamme on useita aivan vastaavia tapauksia tuon ajan muualla suoritetuissa inventoinneissa ja niiden raporteissa. Emme tee tarkoituksetonta ja turhaa näennäistyötä, taan-
nehtivaa muodollisuutta, täydentämällä raporttia tältä osin ennen kuin on vaadittu myös muiden v. 2009 ja myöhempienkin inventointien täydentämistä vastaavilta osin.

6) Alueella ei ole havaittu aiemmissa inventoinneissa ja kartoituksissa eikä v. 2009 inventoinneissa mitään v. 1808 kahakkaan liittyviä rakenteita tai muinaisjäännökseksi katsottavia jäännöksiä. Ei ole taisteluun liittyvää muinaisjäännöstä.

Kommentti: muistutan, että v. 2009 inventointimme oli yleiskaavatasoinen muinaisjäännösinventointi, joka tehtiin keväällä vuonna 2009 tuolloin yleisesti noudatetuin kriteerein ja periaattein. Jätin raportin henkilökohtaisesti ja esittelin sen Museovirastossa joulukuussa 2009 erityisesti historiallisen ajan kohteiden osalta eikä tuolloin niissä nähty ”puutteita” ja ”virheitä”. Tiedossani on useita v. 2009 ja 2010 suoritettuja vastaavan kaltaisia kaava-alueiden inventointeja jossa on samoja ja samankaltaisia ”puutteita” kuin Virtain inventoinnissa. Museovirastolla ja muilla maakuntamuseoilla ei kuitenkaan ole ollut vaikeuksia antaa niiden perusteella lausuntoja kaava- ym. maankäyttöhankkeista..

Inventointien tekijöiden kannalta on valitettavaa ja hankalaa, että museoviranomaisten taso, kyvyt sekä käsitykset inventoinneista ja muinaisjäännöksistä vaihtelevat suuresti eri alueiden välillä ja jopa Museoviraston sisällä. Yksi sanoo yhtä ja toinen toista.

Vastaisuudessa keskitymme vanhojen kohteiden tarkastukseen ja historiallisissa lähteissä mainittujen mahdollisten muinais- ja muiden jäännösten paikantamiseen, sekä muodollisuuksien entistäkin tunnollisempaan täyttämiseen. Uusien esihistoriallisten muinaisjäännösten etsimisen jätämme vähemmälle – niitä on maassamme muutenkin jo yllin kyllin.

Porvoossa 14.9.2011

Timo Jussila

Kohteita**VIRRAT 10 HEINÄAHO**

Rauh.lk: 2
 Ajoitus: kivikautinen
 Laji: asuinpaikka

Kartta: N: 6907 261 E: 330 990
 x: 6905 94 y: 2486 91 z: 110
 p: 6910 16 i: 3331 09

Tutkijat: Ari Siiriäinen 1970 inventointi, Jussila T 2003 inventointi, Jussila T 2011 käynti.

Löydöt: KM 19062, kvartsi-iskoksia, Siiriäinen A 1970.

Sijainti: Paikka sijaitsee Virtain kirkosta 2,65 km pohjoiseen.

Huomiot: Jussila 2003: Paikka sijaitsee loivasti lounaaseen viettävällä hiekkamoreenipellolla. Siiriäinen on löytänyt pellostä v. 1970, kvartseja. V. 2003 inventoinnissa en havainnut pellossa asuinpaikan merkkejä, joskin havaintomahdollisuudet olivat huonot. Peltoon oli levitetty kalkkia tms. lannoitetta, joka yhdessä kuivien lehtien kanssa peitti suuren osan pinnasta. Asuinpaikka on hieman v. 2003 tutkimusalueen ulkopuolella. Tutkimusalueen raja - Herrasentie - sivuaa asuinpaikka. Tutkin asuinpaikan pohjoispuolisen alueen, Herrasentien ja Toisveden rannan välisen alueen rakentamattomilta osin, mutta useista koekuopista ja metsänlaikutusalueista huolimatta en havainnut muita asuinpaikkoja.

Jussila & al 2011:**Tausta**

Vuoden 2009 inventoinnin raportissa en tullut maininneeksi paikkaa tarkastetun juuri kyseisessä inventoinnissa. Tästä Museovirasto huomautti maakuntamuseon pyynnöstä Pirkanmaan maakuntamuseolle antamassaan lausunnossa (4.1.2011, diar 003/339/2010) Pirkanmaan maakuntamuseo ei halunnut antaa yleiskaavasta lausuntoa ennen kuin tämä puute on korjattu (PMM:n Virtain kaupungille antama lausunto ja inventoinnin täydennyspyyntö kesällä 2011 Liite 2 kohta 1, diaarinumero ei tiedossa).

Havainnot

Tämä asuinpaikka lienee yksi maamme useimmin arkeologin tarkastamista paikoista. Vuoden 2003 jälkeen olen vuosittain ajanut paikan ohi useita kertoja ja silloin tällöin myös koukannut asuinpaikan vierestä kulkevan sivutien kautta ja tyydyttänyt erilaisia luontaisia tarpeita paikalla tai paikan tuntumassa ja aina kuitenkin paikan kohdalla hidastaen ja sitä tähyten jos pakottavaa pysähtymistarvetta ei ole ollut. Paikka on aina ollut lähes täsmälleen samassa tilassa mitä v. 2003 kuvasin. Peltoa, pellossa ei merkkejä muinaisjäänöksestä. Ei mainittavia muutoksia ympäristössä. Nyt pelto oli kesannolla tai korkealla heinällä. Mitään uusia, täydentäviä tai aiemmin sanottua ja todettu muuttavia havaintoja ei paikasta ole saatu aiemmin eikä nyt.

Kartta ja kuva seuraavalla sivulla

VIRRAT 66 MAKKARAMÄKI

Rauh.lk: 3 ei suojelukohde, ei muinaisjäännös, voidaan sellaiseksi laittaa.
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: aineksenotto: louhos

Koordin: N: 6906 975 E: 328 484 Z: 115 (uudet koordinaatit: ks. teksti kohdasta havainnot)
 X: 6905 538 Y: 2484 420
 P: 6909 872 I: 3328 586

Tutkijat: Soininen & Lähdesmäki 2003 tarkastus. Jussila & Poutiainen 2011 tarkastus.

Sijainti: Paikka sijaitsee Virtain kirkosta 4,19 km luoteeseen.

Huomiot: Muinaisjäännösrekisteri:

Kohde sijaitsee maantien 335 (Ylöjärvi-Kuru-Virrat) varressa, n. 350-400 m tiestä itään, Makkaramäki-nimisen avokallioalueen juurella. Laajan kallioalueen itäpuolella leviää havumetsää kasvava rinne kohti Marttisenalaisen järveä. Avokallion laki-alueen itäpuolella sijaitsee metsäinen tasanne, jolla on suuria kivenlohkareita pitkässä rivimuodostelmassa. Lohkareitten koot vaihtelevat n. kuution kokoisesta muutamaan kuutioon. Osassa lohkareita on selviä kiilauksen jälkiä, ja muutamiin on jäänyt riviin hakattuja rautaisia kiiloja. Lohkareita on maastossa katkelmallisena muodostelmana ainakin 50 m matkalla SE-NW -suuntaisesti.

Maastotarkastuksessa mukana ollut Soili Lampinen kertoi, että kivet on mahdollisesti tarkoitettu 1930-luvulla rakennettuun Keiturinsalmen kivisiltaan, joka sijaitsee louhoksesta n. 900 m itään. Hankalan maaston takia osa kivistä olisi jäänyt louhintapaikalle.

Pirkanmaan maakuntamuseo on antanut tarkastuksen perusteella lausunnon (Dnro 94/5423/2003), jossa todetaan että louhos ei ole muinaismuistolaila rauhoitettu, mutta tulisi siitä huolimatta säilyttää maastossa louhostoiminnan muistomerkkinä. Kallionlouhintahanke ei sijoittunut tässä tapauksessa välittömästi vanhan louhoksen paikalle.

Tarkastus tehtiin Virtolaisen Soili Lampisen ilmoituksen johdosta. Makkaramäen alueelle oltiin suunnittelemassa kallion louhintaa, ja Lampinen oli havainnut suunnittelualueen läheisyydessä erikoisia kivimuodostelmia.

Jussila & al 2011:

Tausta:

Vuoden 2009 inventoinnissa paikka ei tarkastettu. Tästä Museovirasto huomautti maakuntamuseon pyynnöstä Pirkanmaan maakuntamuseolle antamassaan lausunnossa (4.1.2011, diar 003/339/2010) Pirkanmaan maakuntamuseo ei halunnut antaa yleiskaavasta lausuntoa ennen kuin tämä puute on korjattu (PMM:n Virtain kaupungille antama lausunto ja inventoinnin täydennyspyyntö kesällä 2011 Liite 2 kohta 2, diaarinumero ei tiedossa). Museoviraston mielestä paikan muinaisjäännösluokitus edellyttäisi tarkempia tietoja ja että kohdetta ei ole rajattu ”vaikka kyseessä on 50 m pitkä kohde”.

Paikka on v. 2009 raportissa kuitenkin laitettu muinaisjäännökseksi. Tuolloin käytävissä olleen tiedon mukaan kohteen lajina muinaisjäännösrekisterissä oli ”kiinteä muinaisjäännös”, rauh.lk 3. Kohteen laji on sittemmin muutettu: muut kohteet (ei muinaisjäännös). Raportissa 2009 paikan status nostettiin 2.luokkaan eli suojelukohdeksi, tuolloisen uunituoreen Museoviraston yleisohjeen mukaisesti. Tuolloin myös arveltiin, että koska paikallinen museoviranomainen itse on kohteen tarkastanut vain kuusi vuotta aiemmin niin toki dokumentit paikasta olisivat jo

riittävät ja viranomaisia vähintäänkin tyydyttävät. Nyt jälkikäteen arvostellen kohteen dokumentoinnissa v. 2003 on kuitenkin tapahtunut laiminlyöntejä. Niitä pyrittiin nyt v. 2011 korjaamaan tarkastamalla paikka.

Havainnot:

Muinaisjäännösrekisterin koordinaatin kohdassa ei ole mitään. Siitä 24 m luoteeseen on kalliossa n. 70 cm korkuinen porras jossa merkkejä louhinnasta. Kyseisen vanha louhintapaikka (kallioporras) jatkuu n. 12 m luoteeseen. Tämän portaan (joka siis syntynyt kun lohkaraita kalliosta irrotettu) koillispuolella 4-10 m etäisyydellä on hajan hajan joitain kalliosta irrotettuja, epämuotoisia lohkaraita. Kallion muodosta päätellen kallion pinnasta on otettu kiviainesta 50-70 cm paksuudelta n. 12 x 4 m alalta. Osa irrotetuista lohkaraita on jätetty paikalle hajalleen – mitään kiviriviä en havainnut. Tämän louhintakohdan kaakkoispään koordinaatit ovat: N 6906990 E 328465 (arviolta ± 5 m tarkkuus)

Toinen louhintakohta on edellisestä 50 m luoteeseen. Edellistä pienempi ja epäselvempi louhintapaikka jossa myös louhittuja lohkaraita hajan hajan – ei rivissä. Koordinaatit: N 6907047 E 328421 (tarkkuus kuten edellä).

Tulkinta

Kohteen muinaisjäännösstatuksesta päättämisen jätän museoviranomaisille. Itse en pitäisi sitä muinaisjäännöksenä.

Ilmakuva vuodelta 2011. Punainen piste on muinaisjäännösrekisterin alkup. paikan koordinaatti. Vihreät pisteet ovat havaitut kiviaineksen ottopaikat.

Kaakkoinen kivenottoaika. Kuvat pohjoiseen ja luoteeseen

Lounaispuoleinen kivenottoaikka

Vanha kappalaisen pappila

Ns. vanhan kappalaisen pappilan paikkaa tutkailtiin inventoinnissa 2009 – lähialueen maastot tarkastettiin tarkoin (huolimatta siitä että kyseessä oli yleiskaavatasoinen inventointi), mutta mitään vanhaan asutukseen viittaavaa jäämistöä ei alueella havaittu. Tuolloin ei ollut tilaisuutta keskustella tilan (entisen Pappilanrannan torpan) asukkaiden kanssa, eikä pihamaata luonnollisesti ryhdytty luvatta penkomaan. Paikalla käydessämme elokuussa 2011 siihen oli mahdollisuus. Vanhan torpan paikka on nykyisillä asukkailla hyvin tiedossa.

Virrat muodostettiin 1651 omaksi kappeliseurakunnakseen Ruoveden emäseurakunnan alaisuuteen. Seurakunnan ensimmäinen (v. 1651-59) pappi oli kappalainen Erik Frosterus. Itsenäisen kirkkoherrakunta siitä tuli v. 1859. Kappalaisen pappila sijaitsi alkuun Keiturinniemessä Kirkon länsipuolella. Marttisen talosta tuli kappalaisen virkatalo v. 1692. Vanha kappalaisen talo Keiturinniemessä jäi Pappilanrannan torpaksi. Torpan mahdollisesti alkuperäinen paikka on tiedossa. 1800-luvun lopulla torppa oli tilan nykyisen pihapiirin pohjoispuolella ja sen perustukset olivat vielä vuosikymmenen sitten näkyvissä. Sen jälkeen ne raivattiin pois ja pihapiiri tasoitettiin nurmikoksi. Vanhan torpanpaikan näytti talon nykyiset omistajat Aarne ja Liisa Rantanen. Torpanpaikka näkyy vielä vanhoissa, 1900-luvun alun valokuvissa. Tuolloin oli jo olemassa nykyisen talon paikalla (tai hieman sen eteläpuolella) sijainnut vanha tilan päärakennus.

Kappalaisen vanha talo on ollut ”pappilakäytön” jälkeen pitkään torppana ja sittemmin tilan pihapiirissä. Torpan paikka on raivattu tasattu nurmikoksi. Koekuoppia ei hoidetulle pihamaalle tehty – kyseessä kuitenkin yleiskaavatasoinen inventointi, jota täydennettiin.

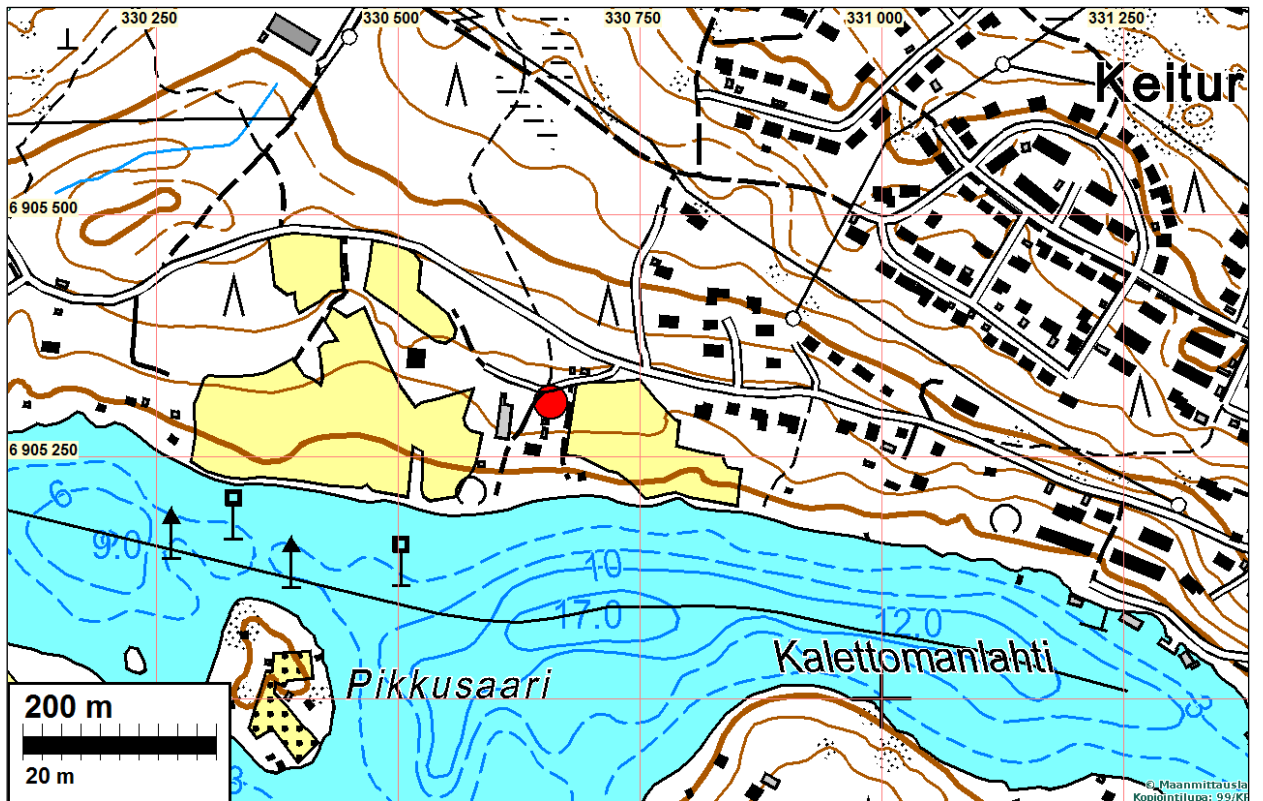
Onko alkuperäinen 1600-luvun kappalaisen talo sijainnut samalla kohden kuin vanha torppa? Lähialueella ei ole merkkejä siitä. Nykyisillä asukkailla ei ollut tiedossa merkkejä vanhemmista talonpaikoista. Alue nyt hoidettua ja tasattua pihamaata.

Paikan muinaisjäännösstatuksen määrittämisen jätän suosiolla museoviranomaisille. Mielestäni paikka ei ole tutkimusarvoltaan muinaisjäännös – vanha torpanpaikka. *Muistomerkkiarvoa* paikalla ja sen miljööllä kuitenkin selvästikin on.

Vanhan torpan paikan koordinaatit: N 6905309 E 330656.

Vanha torpanpaikka merkitty punaisella ympyrällä

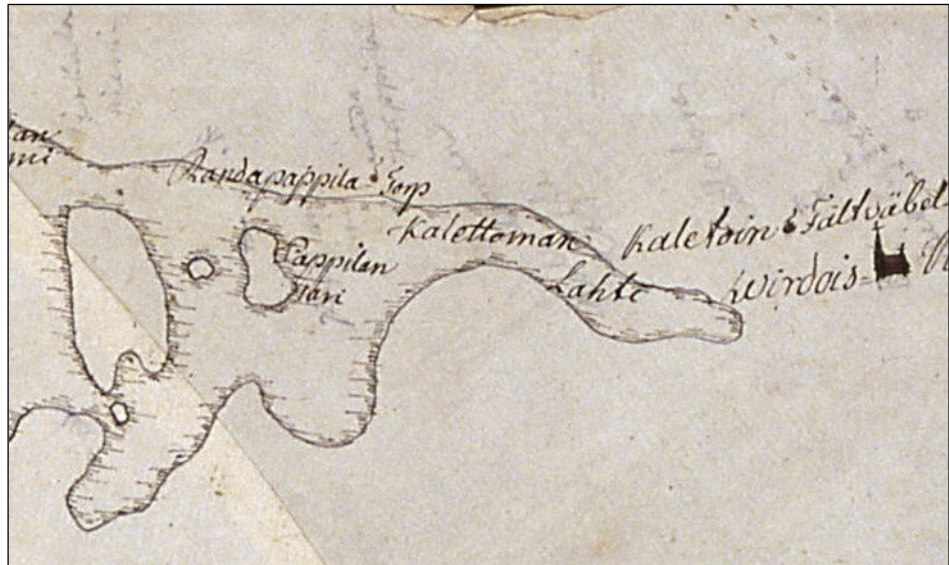

Vanhan torpan paikka kuvan keskellä taaempänä valopylvään kohdilla ja oikealla puolen.

Vanha torpanpaikka valopylvään ja puiden välillä.

Ote kartasta vuodelta 1777. Keskellä Rantapappilan torppa. Alla ote 1840 I pitäjänkartasta.

Liite 1, Museoviraston lausunto inventoinnista 2009

Pirkanmaan maakuntamuseon Museovirastolta pyytämä lausunto Mikroliitti Oy:n Virtain keskustanseudun yleiskaava-alueen muinaisjäännösinventoinnista. Lausunto tuli Virtain kaupungin välityksellä tietooni heinäkuussa 2011.

LIITE 1

Scrap 7.1.11

MUSEOVIRASTO / MUSEIVERKET

PVM / DATUM

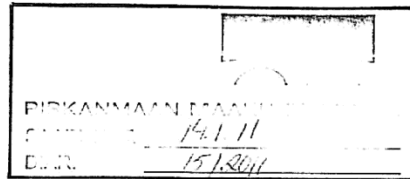
DNRO / DNR

4.1.2011

003/399/2010

Pirkanmaan maakuntamuseo
 PL 487
 33101 TAMPERE

LIITE

VIITE / REFERENS

Kommenttipyyntöne 10.12.2010

ASIA / ÄRENDE

VIRTAJN KESKUSTA AJAMAN OSAYLEISKAAVA-ALUEEN ARKEOLOGINEN SELVITYS

Pirkanmaan maakuntamuseo on pyytänyt Museoviraston näkemystä Virtain keskustaajaman osayleiskaavaa varten tehdyn arkeologisen inventoinnin riittävydestä. Museovirasto on tutustunut raporttiin ja maakuntamuseon siitä esittämiin kysymyksiin ja lausuu niiden johdosta seuraavan.

Yleisesti:

Suoja-alueen määrittäminen on niin paljon aikaa vaativaa, ettei se ole yleensä mahdollista inventoinnin yhteydessä. Tämän johdosta Museovirasto on pitänyt riittävänä sitä, että yleiskaavinventoinnin yhteydessä muinaisjäännös aluerajataan ja raportissa ilmoitetaan selvästi millä perusteella rajaus on tehty. On katsottu, että muinaisjäännösalue pitää sisällään välttämättömän tilan kohteen laadun ja merkityksen turvaamiseksi. Asiasta olisi hyvä käydä lisäkeskustelua arkeologisten kenttätöiden laatuvaatimusten arvioinnin yhteydessä.

Kivikautiset asuinpaikat:

Heinäähön kivikautinen asuinpaikka:

Inventointiraportissa sivulla 6 on kohdekuvaus paikasta. Tiedot perustuvat vuoden 2003 inventointiin. Raportissa ei ole mainintaa, että kohde olisi tarkastettu vuonna 2009. Periaatteena kuitenkin on, että jokainen ennestään tunnettu kohde tarkastetaan inventoinnin yhteydessä. Näin saadaan tietoa kohteen sen hetkisestä tilasta ja mahdollisesta jatkoselvitystarpeesta esimerkiksi yksityiskohtaisempaa kaavoitusta varten.

Historiallisen ajan muinaisjäännökset:

- Kohde 33, Tupparinmäen tervahauta. Kohde on säilynyt, joten rauhoitusluokka 2 on ok (korjattu muinaisjäännösrekisteriin). Minimitiedot, mutta riittävät.
- Kohde 66, Makkaramäen kivilouhos. Muinaisjäännösluokitus edellyttäisi tarkempia tietoja kohteen ajoituksesta ja tarkoituksesta. Kohdetta ei ole rajattu, vaikka kyseessä ainakin 50 metriä pitkä kohde. Kohteen luokitus on muinaisjäännösrekisterissä "muut kohteet".
- Kohde 48, Mäki-Härkösen kivikautisen asuinpaikan yläpuolisella peltorinteellä sijaitseva kiviaita. Aita on pellolta raivattujen kivien peitossa, tuskin erityinen suojelukohde.
- Jähdyspohjan mylly. Pystyssä oleva mylly ei ole kiinteä muinaisjäännös, ja pato- ja rännirakenteet liittyvät oletettavasti siihen. Rakennussuojelu-/MRL-kysymys?
- Makkaraojan mylly, vrt. edellä.
- Kohde 57, Kangasjärvi 1. Funktioltaan tunnistamattomia, suhteellisen nuorilta vaikuttavia kuoppia ei ole syytä luokitella muinaisjäännöksiksi. Siirretty

muinajäännösrekisterissä lajiin muut kohteet.

– Kyläpaikat, talotontit, torpanpaikat. Kohdekuvaukset ja karttaotteet ovat sekavia, valokuvat paikoista puuttuvat eikä historiallisista lähteistä tunnettuja kohteita ole pystytty paikantamaan maastoon kovin tarkasti. Mikäli kohteet katsotaan tuhoutuneiksi, tarvittaisiin enemmän tietoja nykyisestä maankäytöstä. Heikkilän osalta ok.

– Pappilanpaikat. Pappilanpaikka olisi ollut aiheellista huomioida inventoinnissa.

– Ruovesi-Alavus-Lapua -tielinja. Yleisessä käytössä olevaa tielinjaa ei ole syytä luokitella kiinteäksi muinajäännökseksi, eikä tiehen liittyneitä arkeologisoituneita jäännöksiä kuten käytöstä pois jääneitä tieosuuksia ole havaittu maastossa. Historiallisen tielinjan kulku kaava-alueella olisi kuitenkin aiheellista selvittää kokonaisuudessaan sekä arvioida tien huomioimistarve kaavassa. Sm-merkintä soveltuu ainoastaan selvästi muinajäännöksiä luokiteltaville tiejäännöksille.

– Taistelupaikat. Suomen sodan aikaisen taistelun mahdollisia jäänteitä ei mainita selvitetyn, vaikka inventointikertomuksessa on mukana taistelukarttoja. Lisäksi I maailmansodan kohteiden osalta ei ole tuotu esiin taisteluhautojen rakennustapaa ja -materiaaleja.

Edellä on pyritty vastaamaan maakuntamuseon selvityspyynnössä esittämiin kysymyksiin ja otettu kantaa inventointiraportissa esiintyviin puutteisiin ja virheisiin.

Yli-intendentti

Helena Taskinen

Intendentti

Tuula Heikkurinen-Montell